

TITEL	Cardboardles - drie versies beest (lesformat)
Leerjaar	Groep 7 en 8.
Type les	Een les cardboards maken in aansluiting op het dagproject: 'Een beestenboel op school'.
Lesduur	90 Minuten.
Omschrijving van de les	<p>Een les waarin de kinderen op onderzoekende, experimenterende en uitvoerende manier kennismaken met cardboards en cardboard-animatie.</p> <p>Wat is een cardboard-animatie? Hoe kun je met verschillende cardboards een beweging laten zien? Hoe ziet een beweging eruit?</p> <p>De kinderen bekijken een presentatie over cardboards en cardboard-animatie zoals gebruikt in de beeldende kunst. De kinderen onderzoeken hoe ze met verschillende versies van één cardboard beweging kunnen suggereren. De kinderen construeren van stevig karton een cardboardfiguur in 3 verschillende versies en beschilderen deze met plakkaatverf.</p> <p>De kinderen werken met beelden om daar gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren (kunstzinnige oriëntatie).</p> <p>De kinderen werken met rekening houden met maat ten opzichte van de ruimte (ruimte).</p> <p>De kinderen maken kennis met het effect van felle en niet felle kleuren (kleur).</p> <p>De kinderen werken met vormsoorten zoals open, gesloten en restvorm bij het ontwerpen van hun cardboard figuur (vorm).</p> <p>De kinderen passen motieven voor decoratiepatronen toe (spiegelen, herhalen, roteren) (compositie).</p> <p>De kinderen werken met plakkaatverf bij het schilderen (schilderen).</p> <p>De kinderen werken met het effect van (on)verdunde verf, het effect van de kwast en penseelstreek (schilderen).</p> <p>De kinderen werken met stempelen (drukken).</p> <p>De kinderen werken met snij- en kniptechnieken bij het bewerken van papier en karton (ruimtelijk construeren).</p> <p>De kinderen reflecteren op het eigen werk en dat van hun groepsgenoten met aandacht voor verschillen in ontwerp en vormgeving (reflecteren).</p> <p>De kinderen praten en overleggen over de plannen: Wat ga je maken en hoe ga je dat maken (reflecteren).</p>
Onderwerpen	Cardboard, animatie, beweging, beesten.
Vakgebied	Kunstzinnige oriëntatie (beeldende vorming) in aansluiting op het dagproject: 'Een beestenboel op school'.
Leerinhoud	

TULE kerndoel 54	<p>De kinderen gebruiken beelden om daar gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren (kunstzinnige oriëntatie).</p> <p>De kinderen houden bij het maken van hun cardboardfiguur rekening met de maat ten opzichte van de ruimte (ruimte).</p> <p>De kinderen krijgen inzicht in het effect van felle en niet felle kleuren (kleur).</p> <p>De kinderen gebruiken vormsoorten zoals open, gesloten en restvorm bij het ontwerpen van hun cardboardfiguur (vorm).</p> <p>De kinderen passen motieven voor decoratiepatronen toe (spiegelen, herhalen, roteren) (compositie).</p> <p>De kinderen kunnen schilderen met plakkaatverf (schilderen).</p> <p>De kinderen passen het effect van (on)verdunde verf, het effect van de kwast en penseelstreek toe (schilderen).</p> <p>De kinderen passen stempelen toe bij het beschilderen van hun cardboard (drukken).</p> <p>De kinderen kunnen papier en karton snijden en knippen (ruimtelijk construeren).</p>
TULE kerndoel 55	<p>De kinderen beluisteren en bespreken het eigen werk en dat van hun groepsleden met aandacht voor verschillen in ontwerp en vormgeving (reflecteren).</p> <p>De kinderen bespreken de plannen: Wat ga je maken en hoe ga je dat maken (reflecteren).</p> <p>De kinderen geven hun mening over eigen product en werkproces en over dat van anderen waaronder over het werk van kunstenaars en kunnen hun eigen mening met argumenten onderbouwen (reflecteren).</p>

Uitvoering	
Lesplanning	<p>Lesduur: 90 minuten.</p> <p>Inleiding: 15 minuten.</p> <p>Opdracht 1: 15 minuten.</p> <p>Opdracht 2: 45 minuten.</p> <p>Opruimen: 5 minuten.</p> <p>Reflectie: 10 minuten.</p>

<p>Voorbereiding</p>	<p>Verzamel in de weken voor het dagproject kartonnen dozen en stukken karton; diverse stukken karton in formaten tussen 50 bij 50 cm en 80 bij 80 cm. Graag 4 á 5 stukken karton in totaal per groepje van 4 kinderen. Deze stukken zijn uit kleine en grote kartonnen dozen te halen. Indien grote stukken karton niet te vinden zijn kunnen ook kleinere stukken gebruikt worden die later door de kinderen aan elkaar bevestigd worden.</p> <p>Bestudeer de presentatie: 'Cardboards-drie versies beest (presentatie)'. Bestudeer de inhoud van dit lesformat.</p> <p>Bestudeer de volgende video's , deze zijn toegevoegd aan de presentatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cardboardles-drie versies beest (video 1). • Cardboardles-drie versies beest (video 2). • Cardboardles-drie versies beest (video 3). • Cardboardles-drie versies beest (video 4). • Cardboardles-drie versies beest (video 5). <p>Zet de volgende technische materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digibord. • Zet de presentatie klaar en open deze op het Digibord. <p>Zet de volgende materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Karton (diverse stukken karton in formaten tussen 50 bij 50 cm en 80 bij 80 cm). • Grijs potloden. • Nietmachines. • Knutselijm. • Plakband. • Scharen. • Kwasten. • Eierdozen of stukken karton om verf te op te spuiten als palet. • Potjes met water om kwasten te kunnen uitspoelen. • Plakkaatverf in diverse kleuren (in ieder geval geel, rood, blauw, zwart, wit). • Bescherming voor tafels (bijvoorbeeld: oude kranten of zeil). • Papier om kwasten te kunnen drogen. • Optioneel: bescherming voor kleding. • Optioneel: Stanley mesjes en snijmatten. • Diverse voorwerpjes zoals: dopjes, spijkers, stukjes spons om mee te stempelen. <p>Tip: Grote stukken karton zijn vaak bij fietsenhandelaren te krijgen.</p> <p>Zorg dat bij het starten van de les de eierdozen/ stukken karton met hoopjes verf in elke kleur al klaar staan.</p>
<p>Inleiding</p>	<p>Voor de leerkracht: Vertel: Vandaag gaan we aan de slag met het dagproject: 'Een beestenboek op school'. In deze les gaan jullie cardboardfiguren maken voor de cardboard-animatie die jullie later gaan maken tijdens de workshop.</p> <p>Vraag: Wie kan vertellen wat een cardboard-animatie is? Vertel: Een cardboard-animatie is een soort tekenfilm, waarin kartonnen figuren de hoofdrol spelen. Soms zijn deze kartonnen figuren beschilderd of ingekleurd. Sjoos Vervoort is een kunstenaar die veel cardboard-animaties maakt. We gaan een filmpje bekijken die ook in de voorbereidende les voorkwam. Vraag: Welke soorten bewegingen zijn er te zien?</p>

Start de presentatie: 'Cardboardles-drie versies beest (presentatie)'.
Toon afbeelding 1 en 2 (dit is een video: Cardboardles-drie versies beest (video 1)):
Vraag: Welke soorten bewegingen waren te zien?
Vertel: De beesten sprongen, renden, rolden, wiegden en kronkelden. Ze kropen door dingen heen, deden rek- en strekoefeningen, één stond te liften, één botste en één beest liep zelfs helemaal leeg.

Vraag: Hoe werden de bewegingen nog sterker gemaakt?
Antwoord: Sjors plaatste cardboardwolkjes achter de figuren, om meer snelheid te suggereren. En bij de beestenbol, die aan het rollen is, spatten de vonken er van af.
Voor de leerkracht: Als de kinderen moeite hebben met het benoemen van de bewegingen, laat dan het filmpje nog een keer zien en loop met hen kort de bewegingen door.

Toon afbeelding 3 (dit is een video: Cardboardles-drie versies beest (video 2)):
Vraag: Welke vormen heb je gezien? Wat kun je over deze vormen vertellen?
Antwoord: Deze vormen van cardboard zijn heel eenvoudig. De hond is gekarteld om het effect van haren te suggereren. Sommige vormen zijn gemaakt door gewoon een gaatje in het papier te maken, zoals bij de ogen van de dieren en de gaten in de appel. Het water is gecreëerd door meerdere lagen geknipt cardboard.

Vraag: Wat was het verschil met de vorige cardboardanimatie?
Vertel: Bij de animatie van Sjors Vervoort waren de 'beesten' gekleurd en hadden ze meer details. Daarnaast liet hij de 'beesten' door een echte stad heen bewegen, waardoor zijn cardboardanimatie minder op een tekenfilm lijkt. Hij wil de kijkers het idee geven, dat je deze beesten in het echt tegen zou kunnen komen in de stad.

Toon afbeelding 4:
Vertel: Er zijn heel veel verschillende soorten cardboardanimaties.
Vraag: Wat zien jullie op deze vier afbeeldingen? Welke verschillen kun je opnoemen?
Antwoord: Op de afbeelding linksboven, zijn de figuren in 3D, ze zijn niet plat. Ze hebben geen restvorm; de buitenste lijn van de figuren is ook de lijn van het figuur zelf. Op de afbeelding linksonder zie je allemaal verschillende vormen die elkaar overlappen en in elkaar steken. De vormen hebben de kleur van het karton zelf. Op de afbeelding rechtsboven is te zien dat de vorm van het beest heel ruw uitgeknipt/uitgescheurd is en dat het beest er later op is geschilderd. Het beest heeft een hele felle kleur en valt daardoor heel erg op. Om het beest heen zie je nog de restvorm met de kleur van karton. Op de afbeelding rechtsonder hebben deze beesten geen restvorm, het karton heeft precies de vorm van de vos en het gras. Zelfs tussen de pootjes zitten open stukken. Het karton is niet helemaal ingekleurd. Je kunt het karton nog steeds zien. Maar toch zie je goed dat het vossen zijn.

We gaan naar één van de 'beesten' van Sjors Vervoort kijken. Let goed op wat er gebeurt.

Toon afbeelding 5 (dit is een video: cardboardles-drie versies beest (video 3)):
Vraag: Wat gebeurt er?
Antwoord: Het lijkt alsof de rups aan het rennen is terwijl deze op zijn plek in de ruimte blijft.

Vraag: Hoe zou Sjors dit gedaan hebben?
Vertel: Hij heeft drie verschillende versies van zijn rups gemaakt. Bij elke rups staan de pootjes op een andere plek en kronkelt hij daardoor een beetje anders. Hij heeft een foto gemaakt van de eerste rups. Daarna heeft hij de eerste rups vervangen door de tweede rups en deze rups heeft hij op precies dezelfde plek neergezet als de eerste rups. Hiervan heeft hij een foto gemaakt. Als laatste stap heeft hij de derde versie van de rups op dezelfde plek neergezet en gefotografeerd. Als hij deze foto's heel snel achter elkaar laat zien lijkt het net alsof de rups aan het rennen is.

	<p>Vertel: Ik laat dit proces aan jullie zien met dit kleine inktvisbeestje. Toon afbeelding 6 t/m 8 rustig achter elkaar en vraag steeds: Wat verandert er aan dit inktvisbeestje in vergelijking met de afbeelding daarvoor? Antwoord: Zijn tentakels gaan steeds verder naar buiten en bij afbeelding 8 krijgt het inktvisbeestje een glimlach. Nu laat ik een filmpje zien waar steeds deze drie tekeningetjes achter elkaar geplakt zijn en dan worden herhaald. Toon afbeelding 9 (dit is een video: cardboardles-drie versies beest (video 4)): Vraag: Wat is het effect? Antwoord: De tentakels lijken te bewegen, alsof het inktvisbeestje zwemt en praat tegelijk.</p> <p>Vertel: We kijken nog een keer naar de rups van Sjors Vervoort. Let eens op hoe de rups beweegt en wat met de rand van het karton gebeurt. Toon afbeelding 10 (dit is een video: cardboardles-drie versies beest (video 5)): Vraag: Hoe bewoog de rups deze keer? Wat bewoog er nog meer? En wat eigenlijk niet? Vertel: De rups beweegt niet alleen op en neer, maar verplaatst zich ook in de ruimte. De rand van het karton beweegt ook omdat elke versie van de rups een andere rand heeft. Het motief op het lijf van de rups lijkt bijna niet te bewegen. Dat komt omdat het lijf bij elke versie van de rups bijna gelijk is.</p>
Opdracht 1	<p>Vertel: We verdelen de klas in groepjes van 4 tot 5 kinderen. In deze les gaan jullie met je groepje jullie eigen cardboardbeest/-figuur maken. Jullie maken samen drie versies van jullie eigen beest, waarbij jullie bij elke versie de pootjes of het lijf iets anders maken, zodat het lijkt alsof jullie beest straks gaat bewegen als jullie de animatie gaan maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedenk samen welk beest jullie willen maken. Jullie beest mag een echt beest zijn, maar ook een fantasiebeest of figuur. Gaan jullie een lang, kort, dik of dun beest maken? • Welke beweging maakt jullie beest? • Bedenk goed of alle drie stukken karton dan precies gelijk moeten zijn of dat deze stukken ook een beetje mogen verschillen. • Zoek drie stukken karton uit die jullie kunnen gebruiken voor jullie beest en die in grootte ongeveer gelijk zijn. Jullie mogen de vorm ook bijknippen, snijden, scheuren of stukken karton aan elkaar nieten. • Maak jullie beest niet te groot. Jullie moeten drie versies maken in deze les. • Maak eerst de grove vorm van jullie beest, de basisvorm. Deze vorm hoeft nog niet heel gedetailleerd te zijn, denk maar aan de vorm van het karton van de rups van Sjors. Jullie hebben 15 minuten de tijd. In opdracht 2 mogen jullie het beest op het karton schilderen.
Opdracht 2	<p>Vertel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jullie mogen jullie beest gaan schetsen met grijs potlood. • Schets de basisvorm van jullie beest op alle drie de stukken karton. Zorg dat de drie basisvormen overlopen in elkaar. • Jullie schets mag snel getekend worden. Jullie gaan er straks toch overheen met verf. • Bedenk tijdens het schetsen, op welke plek jullie de pootjes zetten en welke vorm deze pootjes hebben. Schets de pootjes zo, zodat de beweging goed uitkomt. • Kunnen jullie andere dingen laten bewegen? Knipperen bijvoorbeeld de ogen, of wapperen de oren? • Zorg ervoor dat alle onderdelen van jullie beest op alle drie de versies ongeveer even groot zijn. • Blijft jullie karton helemaal heel of schilderen, of kiezen jullie voor gaten op bepaalde plekken, zoals de mond of ogen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Geef elk karton een groot nummer op de achterkant (nummer 1 t/m 3). Beest nummer één is het karton, waar jullie het eerst een foto van gaan maken tijdens het maken van de animatie. • Zijn de drie schetsen klaar? Dan mogen jullie beginnen met schilderen. Schilder alle drie jullie beesten op dezelfde manier. In de animatie smelten immers jullie drie stukken samen tot één bewegend beest. • Geef jullie beest een duidelijke omtrek. • Kies samen of jullie je beest helemaal in één dekkende kleur gaan schilderen of dat jullie alleen motieven gaan gebruiken. • Gebruik niet te veel verf, jullie beest mag niet nat zijn als jullie de animatie gaan maken. Doe niet te veel verf op je kwast. Je kunt de verf ook dunner maken door deze te verdunnen met wat water. Je kunt de juiste verdikte testen op een stukje papier of krant. Met een wat drogere kwast kun je hele mooie motieven maken. Met kleine objecten kun je motieven stempelen. Bedenk goed welke kleuren je gaat gebruiken; hele felle, opvallende kleuren of juist niet? <p>Voor de leerkracht: Laat de materialen zien en ondersteun de kinderen bij het ontwerpen van de beweging. Houd in de gaten dat de kinderen niet te veel verf gebruiken. Als de figuren klaar zijn kun je van karton een langwerpige driehoek vouwen en deze dichtnieten. Deze driehoek geplakt op de achterzijde van je cardboard, zorgt ervoor dat de cardboard rechtop blijft staan (zie afbeelding 10). Indien groepjes snel klaar zijn kunnen ze nog extra cardboards maken met dingen die beweging aangeven, bijvoorbeeld wolkjes, bliksemflitsen, waterspetters, enzovoort. Geef na een kwartier aan dat de kinderen nog een half uur hebben en geef tijdig van tevoren aan dat de kinderen moeten afronden. Zorg dat er voldoende tijd voor de reflectie overblijft.</p>
Opruimen	Voor de leerkracht: Ruim snel samen het klaslokaal op.
Reflectie	<p>Bekijk samen de gemaakte werken en vraag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat voor een beest hebben jullie gemaakt? • Welke beweging gaat jullie beest maken? Waaraan kun je dat zien? • Wat kunnen jullie zeggen over de vorm van jullie beest? • Wat kunnen jullie vertellen over de vorm van jullie cardboard? • Welke kleuren hebben jullie gebruikt? • Hebben jullie het cardboard helemaal beschilderd of juist niet? • Hebben jullie gebruik gemaakt van motieven? • Zijn alle drie de cardboards gelijk van vorm? Zien jullie verschillen? • Heeft jullie beest een restvorm? Waaraan zie je dat?
Afronding	<p>Voor de leerkracht: Leg de cardboards op een plek waar ze even kunnen drogen voordat de workshop 'Cardboard animatie- vloeiende beestenboel' begint. De cardboards worden gebruikt tijdens deze workshop.</p>